

JEDIDUT

SUOMI-ISRAEL-YHDISTYSTEN LIITTO RY // 1 • 2025

Suomi-Israel Yhdistysten Liitto
Federation of Finland-Israel Associations

1954-2024

RAPORTTI LIITTOKOKOUKSESTA

70-VUOTIESTA LIITTOA JA HISTORIIKKIA JUHLITTIIN

SUOMALAIS-VIROLAINEN
PARLAMENTAARIKODELEGAATIO ISRAELISSA

- 3 Puheenjohtajan mietteitä
- 4 Liittokokous Helsingissä
- 6 70-vuotiaasta liitto ja historiikka juhliittiin
- 10 BPI mullistaa ohjustentorjunnan
- 15 Kimmo Sasi In Memoriam
- 16 Ovatko Israelin siirtokunnat laittomia?
- 18 Suomalais-virolainen parlamentaarikkodelegaatio Israelissa
- 22 Jäsenyhdistykset ja tapahtumat
- 23 Espoon vuosikokous
- 24 Lähi-idän tilanne aiheuttaa jännitteitä myös urheilun saralla
- 26 Kirjallisuuskatsaus:
• Thomas Illman: Volontär för IDF – från teologi till praktik
• Judith Mok: Pimeän valtakunta
- 28 Ei koskaan yksin
- 30 Uutiskimara

Kansikuva:

Kansanedustaja Ben Zyskowitz käytti kiitospuheenvuoron ansiomerkkien jaon yhteydessä Liiton 70-vuotisjuhlassa. Liiton puheenjohtaja Risto Huvila ja kansanedustaja, eduskunnan Israel-ystävyyssryhmän puheenjohtaja Peter Östman seuraavat tilannetta.

JEDIDUT

SUOMI-ISRAEL-YHDISTYSTEN LIITTO RY

Julkaisija ja kustantaja:

Suomi-Israel-yhdistysten liitto ry
Finland-Israel Föreningarnas Förbund rf
www.suomi-israel.fi, jedidut@suomi-israel.fi

Toimitus:

Faktapro Oy
Päätoimittaja: Kimmo Janas, 050 912 7332
kimmo.janas@faktapro.fi

Toimituskunta: Varpu Haavisto, Shirel Siiri Levi, Risto Huvila ja Ari Rusila

Ilmesty: 4 kertaa vuodessa; maaliskuu-, kesä-, syys- ja joulukuussa, vuosikerta 30 euroa.

Ilmoituskoot ja hinnat (alv 0):

1/1 s: 148 x 210 mm tai 123 x 176	240 euroa
1/2 s: 60 x 176 mm tai 123 x 86 mm	150 euroa
1/4 s: 60 x 86 mm tai 123 x 37 mm	90 euroa
sisäkansi: 148 x 210 mm tai 123 x 176	265 euroa
takakansi: 123 x 153 mm	290 euroa

Painopaikka: KTMP Group Oy, Mustasaari

Taitto: Faktapro Oy
SSN-L 1235-8290, ISSN 1235-8290 (Painettu)
ISSN 1799-0742 (Verkkojulkaisu)

Suomi-Israel-yhdistysten liitto ry on puoluepoliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumattomien ystävyyshdistysten liitto. Tätä linjaa seuraten Jedidut pyrkii lisäämään Israelin maan ja kansan tuntemusta sekä levittämään tietoa Israelin kulttuurista, historiasta ja yhteiskunnasta.

Verkkosivuilta www.suomi-israel.fi löytyy lisätietoja liitosta ja Israel-ystävyyteen liittyvästä toiminnasta. Suomi-Israel-yhdistysten liitto ry:n tilinumero on **FI75 5710 5220 1183 18**

Puheenjohtajan mietteitä

Tässä taitaa puheenjohtajalla olla anteeksipyyntö paikka, kun edellisen Jedidutin julkaisemisesta on kulunut jo reilut puoli vuotta. Jäsenlehtemme pitkäaikainen ja huomattava tappiollisuus johti siihen, että olimme pakotettuja jättämään vuoden 2024 viimeisen numeron julkaisematta ja liittokokouksessa 15.3. päätimme tehdä lehdestä maksullisen ja erikseen tilattavan, kuten muillakin Israel-järjestöillä näyttää olevan.

Jedidut on edelleen luettavissa liiton nettisivuilta veloitusetta, mutta toivomme toki, että mahdollisimman moni tilaisi sen paperiversion, jonka vuosikerran hinnaksi päätimme 30 €. Jäsenviestinnän tärkeimmäksi välineeksi on muodostunut vähintään kerran kuukaudessa ilmestyvä uutiskirje, jonka voit tilata nettisivuiltamme.

Liittokokous valitsi suomalais-israelilaisen diplomaatin **Shirel Siiri Levin** liiton uudeksi varapuheenjohtajaksi tehtävästä väistyneen **Arto Myllärisen** paikalle. Odotan innolla yhteistyötä Siirin kanssa, joka muuten on liiton 70-vuotisen historian ensimmäinen naispuolinen varapuheenjohtaja.

USA vahvistaa tukeaan Israelille

Donald Trumpin noustua Yhdysvaltain presidentiksi tammikuussa, Israelin epävarmuus tärkeimmän liittolaisensa Lähi-idän politiikasta hälveni. Ainakin hetkeksi. Presidentti Trump on käytännössä ilmoittanut tukeansa kaikkia Israelin Gazassa tekemiä operaatioita ja vapautti ensitöikseen edeltäjänsä **Joe Bidenin** jäädyttämät asetoimitukset Israelille, mutta presidentin uuden Lähi-idän erikoisedustajan **Steve Witkoffin** toimet liittyen erityisesti Iraniin ja Qatariin ovat herättäneet Jerusalemossa hämmennystä.

Suurella ilolla sen sijaan on vastaanotettu Trumpin uuden Israelin-suurlähettilään **Mike Huckabeeen** saapuminen asemapaikalleen. Tämä aiemmin mm. Arkansasin kuvernöörinä ja baptistipas-

torina toiminut politiikan ja median moniottelija vieraili ensimmäistä kertaa Israelissa 1970-luvulla ja on sen jälkeen tuonut sinne kymmeniä tuhansia amerikkalaisia kristittyjä. Uskon, että Huckabee on vähintäänkin Trumpin edellisen kauden suurlähettilään **David M. Friedmanin** veroinen Israelin ystävä ja pystyy vahvistamaan Israelin asemaa erityisesti evankelisten kristittyjen joukossa, jotka ovat Israelin tärkein poliittinen tuki Yhdysvalloissa.

Suru-uutinen yllätti

Pääsiäisviikon pysäyttävän uutinen oli ystäväni, Holokaustin uhrien muisto ry:n puheenjohtajan **Kimmo Sasin** yllättävä poismeno. Kimmo oli sekä juutalaisten että Israelin suuri ystävä, joka osallistui lukuisiin Israel-tapahtumiin ja vaikutti myös kansallisen politiikan taustalla, joskaan ei juurikaan arvostanut maan nykyisen hallituksen Israel-linjaa.

Sain toimia hänen työparinaan seitsemän vuoden ajan, ja voit lukea kirjoittamani muistokirjoituksen sivulta 15.

Hyvää kevään jatkoa kaikille Jedidutin lukijoille ja Israelin ystäville. Ja tulkaahan Helsinkiin marsimaan Israelin puolesta 4.5.!

Risto Huvila

Liittokokous Helsingissä

Suomi-Israel Yhdistysten Liiton sääntömääräinen liittokokous järjestettiin 15.3. Helsingissä Balderin salissa.

• Liittokokous valitsi suomalais-israelilaisen diplomaatin ja Vantaan Suomi-Israel Yhdistyksen puheenjohtajaksi 5.3. valitun **Shirel Siiri Levin** liiton varapuheenjohtajaksi **Arto Myllärinen** luovuttua tehtävästä. Siiri on toiminut aiemmin Israelin varasuurlähettiläänä Hanoissa (Vietnamissa) ja Helsingissä, sekä poliittisena neuvonantajana maan NATO- ja EU-edustustossa Brysselissä.

Liitto kiittää liittohallituksessa edelleen jäsenenä jatkavaa Artoa ja onnittelee Siiriä, joka muuten on liiton 70-vuotisen historian ensimmäinen nais-

puolinen varapuheenjohtaja.

Uusina jäseninä liittohallituksen valittiin lisäksi Tampereen Suomi-Israel Yhdistyksen uusi puheenjohtaja **Markku Ylipää** sekä **Elina Poijärvi** Vantaan Suomi-Israel Yhdistyksestä.

Vuonna 2018 liiton puheenjohtajana aloittaneen **Risto Huvilan** nykyinen kaksivuotiskausi jatkuu vuoteen 2026.

Vuosikokouksessa päätettiin myös Jedidut-lehden muuttamisesta maksulliseksi ja tilattavaksi johtuen sen pitkään jatkuneesta tappiollisuudesta.

Liittokokouksessa hyväksyttiin myös ehdotus kiinteämmästä yhteistyöstä Keren Kajemet Finland ry:n kanssa. Liitto ja sen jäsenyhdistykset ryhtyvät keräämään varoja perustajamme **K.-A. Fagerholmin** nimikkolehtoon, joka sijaitsee Beit Shemesissä, n. 30 km Jerusalemista länteen, lähellä

◀ Liiton uusi varapuheenjohtaja Shirel Siiri Levi ja puheenjohtajana vuodesta 2018 toiminut Risto Huvila.

Zhanoah'ssa sijaitsevaa vuonna 1984 perustettua Fagerholm-metsää.

Paneelikeskustelu henkilökohtaisen viestinnän haasteista

Liittokokouksen yhteydessä järjestettiin myös paneelikeskustelu henkilökohtaisen viestinnän haasteista erityisesti somessa, mistä keskustelivat YAPS ry:n puheenjohtaja **Varpu Haavisto**, X-aktivisti **Katriina Reponen** ja Patmoksen toiminnanjohtaja, toimittaja **Pasi Turunen**.

Keskeisiksi tekijöiksi äänensä kuuluville saamiseksi somessa nousivat paneelissa aktiivisuus, rohkeus ja itsensä likoon laittaminen, asiantuntemus, rauhoittuminen ennen vastaamista vihamielisiin kommentteihin ja monia muita.

Israel-juhla

Kansanedustaja **Atte Kaleva** oli liittokokouksen yhteyteen järjestetyn Israel-juhlan pääpuhujana. Eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaan kuuluva Kaleva kertoi tavanneensa vaalikiertueilla ja kaduilla

▲ Varpu Haavisto, Katriina Reponen ja Pasi Turunen.

suuren määrän kansalaisia, jotka ovat kannustaneet häntä seisomaan rohkeasti Israelin rinnalla. Kaleva myös vakuutti, että eduskunnasta löytyy runsaasti Israelin ystäviä.

Eduskunnan antisemitismin vastaisen ryhmän ensimmäisenä varapuheenjohtajana toimiva Atte Kaleva kertoi myös kokemuksiaan marraskuiselta Israelin matkalta, johon osallistui kansanedustajia ja nuorisopoliitikkoja Suomesta ja Virolta. Myös liiton puheenjohtaja Risto Huvila oli mukana Elnet-järjestön järjestämällä matkalla.

Kalevan mukaan käynnit Libanonin rajalla ja druusikylässä Golanin kukkuloilla antoivat kuvan, kuinka haavoittuva pohjois-Israel on, ja sen asukkaat joutuvat elämään jatkuvan pelon alla odottaessaan raketti- ym. iskuja Libanonin puolelta. Kohtaamiset matkalla myös osoittivat, että Israel on edelleen shokkitilassa. Atte Kaleva yhtyi Israelin vaatimukseen Hamasin täydellisestä tuhoamisesta, jotta alueelle saadaan rauha.

Tilaisuudessa puhuivat myös liiton uusi varapuheenjohtaja Shirel Siiri Levi, joka avasi yksityiskohtaisesti lokakuun 7. päivän terrori-iskua, sekä juuri Israelista ja länsirannalta palannut YAPS ry:n puheenjohtaja Varpu Haavisto, joka kertoi monin kuvin ja esimerkein palestiinalaisten EU:n tuella tapahtuvasta laittomasta rakentamisesta ja palestiinalaisten väkivallasta länsirannan C-alueella.

◀ Israel-juhlassa puhuivat liiton puheenjohtaja Risto Huvila, uusi varapuheenjohtaja Shirel Levi, kansanedustaja Atte Kaleva ja YAPS ry:n puheenjohtaja Varpu Haavisto.

70-vuotiaasta liittoa ja historiikkaa juhlittiin

Chabad-yhteisön upea juhlasali Helsingin Mariankadulla oli tupaten täynnä Suomi-Israel -yhdistysten jäseniä ja ystäviä 15.12.2024, kun tuli kuluneeksi 70 vuotta ensimmäisen Suomi-Israel -yhdistyksen perustamisesta.

• Suomi-Israel Yhdistysten Liiton puheenjohtajan **Risto Huvilan** isännöimässä juhlassa puhuivat Chabad-keskuksen rabbi **Benyamin Wolff**, Israelin suurlähettiläs **Boaz Rodkin** ja kansanedustaja, eduskunnan Israel-ystävyyssryhmän puheenjohtaja **Peter Östman**. Lisäksi kansanedustaja **Ben Zyskowitz** käytti kiitospuheenvuoron ansiomerkkien jaon yhteydessä ja yhdistyksen puheenjohtajana vuosina 1976-1982 toimineen suurlähettiläs **Algar von Heirothin** pojanpoika **Jan von Heiroth** muisteli isoisäänsä.

▲ Chabad-yhteisön juhlasali oli tupaten täynnä Suomi-Israel -yhdistysten jäseniä ja ystäviä, kun tuli kuluneeksi 70 vuotta ensimmäisen Suomi-Israel -yhdistyksen perustamisesta.

Juhlassa esitetyt puheenvuorot on katsottavissa liiton YouTube-kanavalta osoitteessa:

<https://www.youtube.com/@suomi-israel>

Katso juhlan kuvakavalkadi liiton Facebook-sivuilta osoitteessa:

<https://www.facebook.com/suomiisraelyhdistystenliitto/>

Ansiomerkkisadetta

Liiton kultaisen ansiomerkin saivat kansanedustajat Peter Östman ja Ben Zyskowitz, entinen kansanedustaja ja eduskunnan Israel-ystävyyssryhmän puheenjohtaja **Jouko Jääskeläinen**, Israelin kunniakonsuli **Fredrik Ekholm**, toiminnanjohtaja, toimittaja ja kirjailija **Pasi Turunen**, holokaustitutkija ja Yad Vashemin kristillisen osaston

ent. johtaja, FT **Susanna Kokkonen** sekä Turun Seudun Suomi-Israel Yhdistyksen pitkäaikainen hallituksen jäsen **Marja Holvitie**.

Lisäksi palkittiin liiton hopeisella ansiomerkillä Vantaan Suomi-Israel Yhdistyksen ent. puheenjohtaja **Raili Pekkola**, ja pronssisella ansiomerkillä Turun yhdistyksen aktiivi **Raili Venetvaara** sekä Vantaan yhdistyksen aktiivi **Maritta Ylikojola**.

Historiikin julkistus

Juhlassa julkistettiin myös Risto Huvilan kirjoittama, 298-sivuinen ja yli 100 valokuvaa sisältävä liiton historiikki "Yhteiskunnallista Israel-ystävyyttä – Suomi-Israel -yhdistysten historia 1954-2024". Huvila esitteli historiikin ja nosti esiin mielen-

▼ Palkitsijoita ja palkittavia: vas. liiton puheenjohtaja Risto Huvila, kansanedustajat Peter Östman ja Ben Zyskowitz, Israelin kunniakonsuli Fredrik Ekholm, ent. kansanedustaja Jouko Jääskeläinen, holokaustitutkija FT Susanna Kokkonen, toiminnanjohtaja Pasi Turunen ja liiton sihteeri Elias Järvinen.

► kiintoisia poimintoja yhteisömme 70-vuotisen matkan varrelta.

Tutustu historiikin sisällysluetteloon os.
<https://suomi-israel.fi/wp-content/uploads/historiikin-sisallysluettelo.pdf>
 Historiikki on tilattavissa os.
<https://suomi-israel.fi/tilaa-historiikki/>

▲ Suurlähettiläs Boaz Rodkin toi juhlaan Israelin valtion tervehdyksen. Liiton ent. puheenjohtaja (2011-2017) Juha-Pekka Rissanen tulkkasi.

▼ Risto Huvila esitteli poimintoja liiton historiikista.

Tilaa liiton historiikki!

Tilaa yli 100 valokuvaa sisältävä, noin 300-sivuinen liiton 70-vuotishistoriikki hintaan 40 € + postikulut.

Lue lisää ja tilaa:
www.suomi-israel.fi

Liiton YouTube-kanavalla paljon uusia videoita:
<https://www.youtube.com/@suomi-israel>

Israel on ahtaalla ja tarvitsee tukeamme. Liiton tehtävänä on tukea sitä yhteiskunnallisesti.

Auta meitä auttamaan ja osallistu kevätkeräykseemme, joka jatkuu 31.5.2025 saakka.

Tili FI03 5710 0420 6510 85 ja viite 7906

Poliisin antama pienkeräysnumero on RA/2025/66 ajalle 01.03.2025 – 31.05.2025. Pienkeräyksen voi järjestää koko Suomessa Ahvenanmaata lukuun ottamatta.

BPI mullistaa ohjustentorjunnan

Ari Rusila

Ohjusten ja rakettien tuhoaminen niiden laukaisun varhaisessa vaiheessa – eli Boost-Phase Interception (BPI) – on luonteeltaan selkeästi puolustava hyökkäysoperaatio, jonka tarkoituksena on estää todelliset tai satunnaiset vahingot hyökkävälle maalle aiheuttaen samalla maksimaalista vahinkoa hyökkäjälle.

• Israelin valtio on maailman hyökätyn maa, jota uhkaavat erityyppiset rakettiaseet sekä siviili- että sotilaskohteisiin. Raketti määrittää ammuslait-

teeksi, joka laukaistaan ilman ohjausjärjestelmiä ja joka kulkee ilmakehän halki kohti maakohdetta ballistista lentorataa pitkin. Kun raketti sisältää navigointijärjestelmiä, se määrittää ohjuksen. Ohjus, jonka toimintakanta on yli 100 km, määrittää ”ballistiseksi ohjukseksi”.

Ballististen ohjusten tuhoaminen on Israelille ensiarvoisen tärkeä teknologinen ja turvallisuushaaste, koska nämä aseet voivat aiheuttaa valtavan vahingon sekä niiden suhteellisen helpon tuotannon ja käytön takia.

Israelin monikerroksinen ohjuspuolustusjärjestelmä

Israel on maailman johtava ohjuspuolustusjärjestelmien kehittäjä ja toteuttaja tuhoamalla ohjuksia, drooneja ja raketteja lennon puolivälissä käyttämällä Iron Dome, David's Sling ja Arrow-ohjusjärjestelmiä sekä niitä täydentäviä ilma- ja merivoimien järjestelmiä. Kehitysvaiheessa osana Israelin puolustuskehystä ovat myös suunnatut energia-aseet (DEW) – erityisesti laseraseet – lyhyen, keskipitkän ja pitkän kantaman uhkia vastaan.

Nykyisen Gazan sodan aikana Israelin puolustusministeriö hyväksyi tehokkaan Light Shield/Iron Beam -laserjärjestelmän ottamisen operatiiviseen käyttöön noin kaksi vuotta etuajassa.

Israelin kerroksellisella ohjuspuolustusjärjestelmällä on ratkaiseva rooli raketti- ja ohjushyökkäysten aiheuttamien vahinkojen lieventämisessä. Kuitenkin, vaikka uhkaukset olisi neutraloitu, Israelin alueen yllä tapahtuva torjunta voi silti aiheuttaa epäsuoraa vahinkoa johtuen putoavasta metalliromusta joko tuhotuista ohjuksista tai torjuntaohjuksista. Lisäksi välillisiä taloudellisia vahinkoja aiheutuu kotirintaman toimintojen tilapäisestä keskeyttämisestä kohdealueilla pitkiksi ajoiksi ilmahyökkäyksen sireenien ja suojan tarpeen vuoksi. Tämän vuoksi merkittävä kehitystyö suuntautuu BPI-teknologiaan.

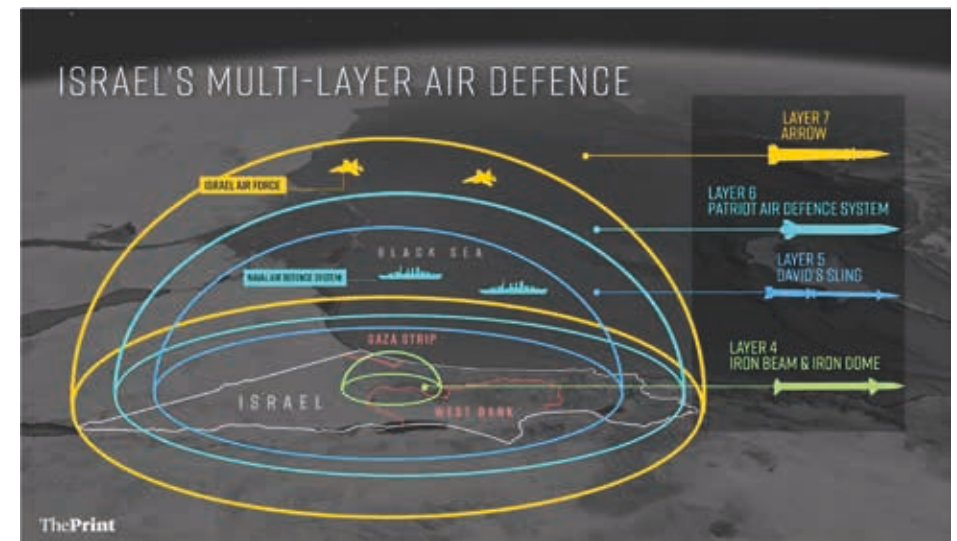
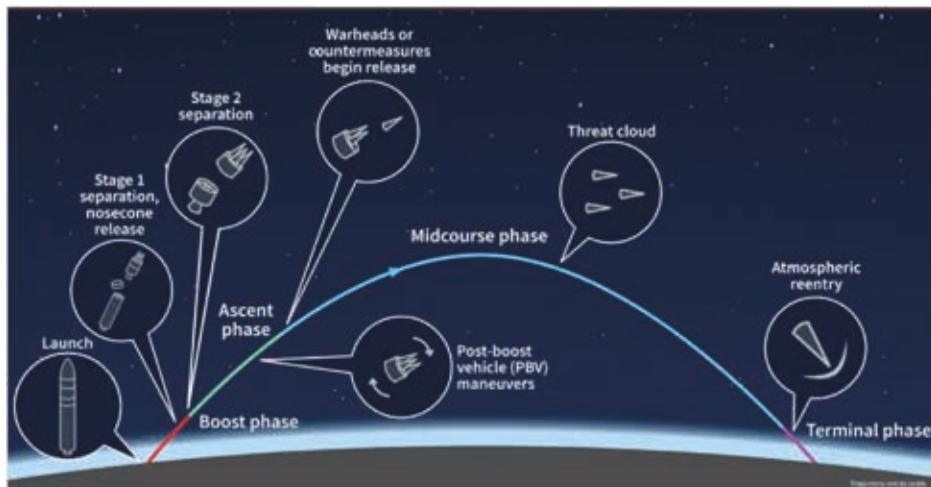
BPI:n teknologiset haasteet

Tällä hetkellä BPI-teknikan käyttöön liittyy merkittäviä teknisiä, taloudellisia ja teknologisia

rajoituksia. Lähitulevaisuudessa BPI saattaa olla toteutettavissa vain avaruudessa sijaitsevilla tuhojärjestelmillä tai ilmassa läheltä laukaisupaikkaa olevilla järjestelmillä, jotka edellyttävät erittäin herkkiä ja kehittyneitä anturijärjestelmiä, joilla on laaja spektrialue, nopean kuvan- ja signaalin käsittelyn sekä kyvyn laukaista nopeita torjuntajoita.

Onnistunut tuhoaminen vaatii nopean vasteajan, joka sisältää havaitsemisen ja tunnistamisen, seurannan, torjunnan suunnittelun, tuhoamis päätöksen ja osuman arvioinnin – mukaan lukien aika, joka tarvitaan sen varmistamiseen, onnistuiko torjunta. Jokainen vaihe tässä sarjassa asettaa teknisen haasteen.

Koska ilmassa oleva torjuntajärjestelmä on lähempänä kohdetta, ovat vaatimukset huomattavasti alhaisemmat kuin maassa sijaitsevien järjestelmien. Lentokoneissa voidaan käyttää pieniä, nopeampia torjuntaohjuksia, joiden, toisin kuin maassa sijaitsevilla järjestelmissä, ei tarvitse kiihtyä paikallaan olevasta paikasta tiheän alemman ilmakehän läpi. Lisäksi lentokoneiden käyttö tarjoaa enemmän joustavuutta ja yksinkertaisempaa integraatiota torjuntajärjestelmän anturin ja laukaisualustan välillä, mikä virtaviivaistaa tuhoamis-

► prosessia.

Kiinteää polttoainetta käyttävien ohjusten sieppaaminen on huomattavasti suurempi haaste kuin nestemäisten ohjusten, mikä johtuu ensisijaisesti siitä, että kiinteää polttoainetta käyttävien ohjusten varhaisvaiheet ovat paljon lyhyempiä. Edelleen lyhyen ja keskipitkän kantaman ballististen ohjusten varhaisvaihe, joka kestää yhdestä kolmeen minuuttia, on huomattavasti lyhyempi kuin mannertenvälisen ballististen ohjusten varhaisvaihe, joka kestää kolmesta viiteen minuuttia. Rajoitettu aikakehys ja matalampi korkeus, jossa lyhyen ja keskipitkän kantaman ohjukset suoritavat varhaisvaiheensa, tekevät niiden torjumisesta vaikeampaa kuin pitkän kantaman ohjukset. Tästä johtuen kiinteän polttoaineen ohjusten sekä lyhyen ja keskipitkän kantaman ohjusten BPI vaatii nykyistä nopeampien lähemmäksi laukaisupaikkaa sijoitettujen torjuntajärjestelmien käyttöä.

Anturitekniologioiden parannukset yhdistettynä suuritehoisiin lasertekniikoihin – joita mahdollisesti käytetään avaruudessa tai ilmassa – mahdollistavat paremman torjuntakyvyn, nopeammat vasteajat ja pienemmät taloudelliset kustannukset. Tämä tekisi BPI:stä toteuttamiskelpoisemman ja kestävämmän. Lisäksi BPI voidaan integroida monikerroksiseen ohjuspuolustusjärjestelmään, mikä täydentää olemassa olevia torjuntajärjestelmiä.

Ballististen ohjusten torjuntaan varhaisen vaiheen aikana on ehdotettu useita menetelmiä, mukaan lukien maassa, ilmassa ja avaruudessa olevat kineettiset järjestelmät ja ilmassa olevat laserjärjestelmät. Tällä hetkellä ei ole maanpäällistä järjestelmää, joka kykenisi torjuntaan ballistisen ohjuksen varhaisessa vaiheessa. Amerikkalaiset ilmapuolustusjärjestelmät (THAAD, AEGIS, Patriot) ja Israelin järjestelmät (David's Sling, Arrow) on kaikki suunniteltu sieppaamaan pitkän kantaman ballistisia ohjuksia joko ilmakehän sisällä tai sen ulkopuolella.

Toisin kuin ilmassa tai avaruudessa tapahtuva torjunta, maanpäälliset järjestelmät eivät tue laser-torjuntaa, mikä edellyttää laajennettua näköyhteyttä kohteeseen ja on saavutettavissa vain korkealla

merenpinnan yläpuolella.

Satelliittipohjainen tunnistusjärjestelmä, joka on varustettu infrapuna- ja optisilla antureilla, on tällä hetkellä olemassa osana American Defense Support Program (DSP) -ohjelmaa. Se havaitsee ohjusten laukaisut kaukoanturoimalla ohjuksen moottorin laukaisun aikana lähettämän lämmön. Laukaisun havaitseminen, signaalien lähettäminen ja tiedon käsittely ohjusmoottorin syttymisestä alkaen kestää keskimäärin 30 sekuntia. Torjunnan valmistelu ja laukaiseminen kestää noin 100 sekuntia hälytyksen vastaanottamisesta. Tämä tarkoittaa, että torjunta on mahdollista pitkän kantaman ballistisen ohjuksen varhaisvaiheen aikakehyksessä. Vallitseva oletus on, että torjuntaohjuksen nopeuden on oltava noin 7 km sekunnissa, jolloin se voidaan sijoittaa 700–1 000 kilometrin päähän ballistisen ohjuksen laukaisupaikasta.

Nopeampien lentävien torjuntalaitteiden kehittäminen voisi parantaa merkittävästi BPI-valmiuksia vähentämällä torjunnan suorittamiseen tarvittavaa aikaa. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi torjuntahävittäjäohjuksen on oltava mahdollisimman kevyt, varustettava erittäin herkillä optisilla ja lämpöantureilla torjuttavan ballistisen ohjuksen infrapunatunnisteen havaitsemiseksi, ja se on suunniteltu kehittyneellä aerodynamiikalla ja ohjattavilla propulsiojärjestelmillä ohjaamaan torjunta tarkasti ballistista ohjusta kohti, erityisesti lähelle moottorin ”kuumaa” pakovyöhykettä. Rafael esitteli Pariisin lentonäyttelyssä kesäkuussa 2023 esimerkin teknisestä edistyksestä, joka voidaan integroida BPI-järjestelmään. Tämä järjestelmä, Sky Spear ilmasta ilmaan -ohjus, on suunniteltu siten, että siinä on kohteen tunnistus-, kohdistus- ja pitkän kantaman hyökkäysominaisuuksia.

Laser

Toisin kuin kineettiset aseet, lasersäde perustuu kohteen lämmittämiseen, mikä vaatii sen pysymään keskittyttyneenä ohjukseen useiden sekuntien ajan aiheuttaakseen rakenteellisen vaurion ohjuksen kotelossa. Lisäksi laserit vähentävät

merkittävästi torjunta-aikaa, koska ne voivat iskeä ohjukseen lähes välittömästi valon nopeudella. Koska laseraseet eivät kuluta perinteisiä ampumatarvikkeita, niiden käyttö voi merkittävästi alentaa torjuntakustannuksia ja parantaa kykyä torjua useita samanaikaisia laukaisuja. Näistä eduista huolimatta laseraseilla on kuitenkin useita rajoituksia. Ne on rajoitettu lentokoneisiin (tai mahdollisesti avaruuteen perustuviin järjestelmiin kaukaisessa tulevaisuudessa), koska tarvitaan suora näköyhteys kohteeseen.

Jatkuvasta teknologisesta kehityksestä huolimatta mikään olemassa oleva laserjärjestelmä ei kuitenkaan näytä täyttävän lähitulevaisuudessa ballististen ohjusten varhaisvaiheen torjuntavaa-timuksia.

Avaruuspohjainen torjunta

Tuleva läpimurto avaruuspohjaisten BPI-järjestelmien kehittämisessä, jota Yhdysvallat voi toteuttaa pitkällä aikavälillä torjuakseen Venäjän ja Kiinan aiheuttamia uhkia, voisi merkittävästi parantaa torjuntakykyä ja hyödyttää myös Israelia. Avaruuteen perustuvat kineettiset torjuntajärjestelmät tarjoavat optimaalisen sijainnin torjuntaa varten ilman maantieteellisiä rajoituksia. Tällaisen järjestelmän kehittäminen ei kuitenkaan ole lähitulevaisuudessa todennäköistä korkeiden kehitys- ja ylläpitokustannusten vuoksi. Lisäksi avaruuteen perustuvat järjestelmät olisivat haavoittuvia satelliittien vastaisille hyökkäyksille, mikä heikentäisi entisestään niiden pitkän aikavälin elinkelpoisuutta.

UAV:t

Tällä hetkellä BPI:lle sopivimpia ilma-alustoja ovat hävittäjät, kuten F-35I ja F-15, sekä UAV-koneet, kuten Eitan, Global Hawk ja Hermes-sarja. Korkealla toimivien, pitkäkestoisten kauko-ohjattavien lentokoneiden (HALE RPA) edistymisen odotetaan lisäävän UAV:iden käyttöä toteutettavuutta ja käytännöllisyyttä ohjustorjuntaan varhaisvaiheessa.

COIL-järjestelmä (Chemical Oxygen-Iodine

Laser), joka on asennettu korkean korkeuden ilmalaivaan (HAA-Zeppelin), voisi toimia käytökelpöisenä menetelmänä ballististen ohjusten torjuntaan varhaisvaiheen aikana. Tässä järjestelmässä yhdistyvät pitkän kantaman ja suuren tehon COIL-laserin edut Zeppelinin käytön etuihin. Toisin kuin muut lentokonejärjestelmät, jotka vaativat monimutkaisempaa logistiikkaa pysyäkseen lähellä laukaisupaikkaa, Zeppelinin voi säilyttää kiinteän asennon korkealla ja tarjoaa jatkuvaa suojaa määrätyllä alueella.

Tällä hetkellä COIL- tai muiden kemiallisten lasereiden, kuten fluorivetyypohjaisiin järjestelmiin perustuvien, käyttö ilma-alustalla on rajoitettua logististen haasteiden vuoksi, kuten alipainepumppujen korkean virrankulutuksen ja jäähdytyksen vedenkulutuksen vuoksi. Simulaatiot viittaavat siihen, että Zeppelinin voisi toimia jatkuvasti 20 km:n korkeudessa. Tässä korkeudessa ilmakehän paine on alhainen, optiset vääristymät minimaaliset ja yksinkertaisella optiikalla voidaan iskeä kohteisiin jopa 100 km:n päässä. Alhainen Torjuntakustannus on alhainen – vain 100 dollaria laukausta kohden 1 000 kilowatin maksimilaser-teholla.

COIL-järjestelmän asentamisessa Zeppeliiniin liittyy kuitenkin useita haittoja. Järjestelmä on herkkä sääolosuhteille nousun ja laskun aikana, ja sen suuri koko ja läheisyys vihollisen alueelle tekevät siitä alttiita maa-ilma-ohjushyökkäyksille.

Anturikehitys

Keskeinen teknologinen edistysaskel varhaisissa BPI-järjestelmissä on anturien suorituskyvyn parantaminen ohjusten havaitsemiseksi ja seu- ►

► raamiseksi niiden varhaisvaiheen aikana. Torjuntataikkuna varhaisvaiheen aikana on erittäin lyhyt – mannertenvälisen ballistisen ohjuksen osalta 160-300 sekuntia. Varhainen havaitseminen on haastavaa infrapunasäteilyn (IR) vaimenemisen, taustamelun ja maan kaarevuuden takia. Infrapuna-anturitekniikan edistysaskeleet auttavat voittamaan nämä haasteet parantamalla tarkkuutta ja lisäämällä BPI:n toteutettavuutta.

Uusien tutkatekniikoiden, kuten galliumnitridiin (GaN) perustuvan puolijohdetutkan, integrointi voi lyhentää merkittävästi ballististen ohjusten havaitsemiseen tarvittavaa aikaa. GaN-pohjainen tutka vähentää järjestelmän painoa, parantaa resoluutiota ja kantamaa sekä johtaa tarkempiin ja nopeampiin seurantaominaisuuksiin. Tämä mahdollistaa myös tutkaintegroinnin pienemmille lentoalustoille.

Myös edistysaskeleet korkearesoluutioisissa infrapunasensoreissa johtavat parempaan herkkyyteen, resoluutioon ja tehokkuuteen. Nämä kehitystyöt yhdistettynä tekoälyn (AI), koneoppimisen ja korkearesoluutioisten kuvantunnistusalgoritmien integrointiin parantavat infrapuna-anturien suorituskykyä.

Arvioni

Israelille strategisen syvyyden puute edellyttää BPI:tä. Merkittävä etäisyys Iranista aiheuttaa kuitenkin diplomaattisia ja logistisia haasteita, jotka liittyvät torjuntajärjestelmien käyttöönottamiseen Israelin rajojen ulkopuolella. Skenaario edellyttää jatkuvan ilmapartioinnin ylläpitämistä vihollisen alueen lähellä, mikä aiheuttaa turvallisuusriskejä ja aiheuttaa huomattavan taloudellisen taakan. Sitä vastoin ilmapartiot parantavat iskukykyä vihollisen alueella ja toimivat pelotteena ja estävät mahdollisia hyökkäyksiä välittömän koston pelossa.

Iranin strateginen syvyys sallii sen laukaista ohjuksia syvältä sen alueelta, mikä vaikeuttaa BPI-järjestelmien sijoittamista lähelle sen rajoja. Tehokas BPI edellyttäisi, että ilma-alukset partioivat säännöllisesti lähellä Iranin ilmatilaa. BPI-järjestelmän partiointi voisi tapahtua yhdys-

valtaisilta lentotukialuksilta Persianlahdella sekä naapurivaltioista Saudi-Arabiasta, Yhdistyneet arabiemiirikunnista ja Azerbaidžanista, jolloin lentokoneet voisivat toimia Kaspianmeren yli lähellä Irania.

Libanonilaisen al-Akhbar -sanomalehden mukaan Israel, Yhdistyneet arabiemiirikunnat, Saudi-Arabia ja muut valtiot suunnittelevat sotilaallista yhteistyötä Socotran saaristossa lähellä Jemeniä. Raportit osoittavat, että Israel rakentaa saaristossa olevalle Abd al-Kurin saarelle sotilastukikohtaa, joka voisi toimia israelilaisten torjuntahävittäjien laukaisupaikkana varhaisten tiedusteluvaroitusten perusteella.

BPI-järjestelmän integrointi Israelin monikerroksiseen puolustusjärjestelmään lisäisi ylimääräisen suojakerroksen, jolla on selkeitä toiminnallisia etuja. BPI vähentää todennäköisyyttä, että vaurioituneet taistelukärkien ja ohjusrunkojen jäänteet putoavat Israeliin tai ystävälliselle kolmannen osapuolen alueelle, minimoiden siten välilliset vahingot. BPI voi myös aiheuttaa taistelukärjen putoamisen hyökkääjän omalle alueelle, mikä voi aiheuttaa siellä merkittävää häittoa.

Ohjustorjunnan haasteet ohjuksen lennon myöhemmissä vaiheissa korostavat entisestään BPI-lähestymistavan etuja. Laukaisun nousu- ja keskivaiheen aikana, kunnes ohjus saavuttaa huippukorkeutensa – ohjukset voivat käyttää vastatoimia kuten valekohteita, signaalihäiriöitä, tutkahäiriöitä ja soihtuja ja voivat myös suorittaa väistöliikkeitä, jotka kaikki heikentävät ilmapuolustusjärjestelmien havaitsemis- ja torjuntakykyä.

Israelin valtion tapauksessa BPI:llä voi olla tulevaisuudessa suuri merkitys Iranin ja sen sijaisarmeijoiden uhan takia, ellei tätä uhkaa poisteta lähiaikoina jo ennalta joko diplomaattisesti tai yhdessä Yhdysvaltain kanssa koordinoitulla iskulla. Israelin ohella BPI soveltuu muillekin alueeltaan pienille ohjusuhan alaisille valtioille kuten Etelä-Korealle ja Japanille.

Lähteenä mm. INSS, Center for Strategic and International Studies, 2022

Kimmo Sasi In Memoriam

Holokaustin uhrien muisto ry:n puheenjohtaja, varatuomari Kimmo Sasi (s. 21.2.1952) menehtyi vaikeaan ja nopeasti edenneeseen sairauteen keskiviikkona 16.4.2025. Sasi oli kokoomuksen kansanedustajana vuosina 1983–2015 ja toimi Paavo Lipposen I ja II hallituksissa ministerinä 1999–2003.

Kimmo Sasi valittiin Holokaustin uhrien muisto ry:n puheenjohtajaksi 21.5.2018, mikä oli suuri muutos vuonna 1993 perustetulle yhdistykselle, jonka johdossa oli siihen saakka ollut pääasiassa tutkijoita ja historioitsijoita.

Sasi ei tullut valituksi tehtävään ulkopuolisena vaan hän oli ollut useita vuosia yhdistyksen hallituksen rivijäsenenä, mikä kertoi paljon hänen omistautumisestaan ihmiskunnan historian hirvittävimmän rikoksen uhrien muistolle.

Uuden puheenjohtajansa johdolla yhdistys ryhtyi panostamaan tiedottamiseen, mistä esimerkkinä vuosijulkaisun tuottaminen vuodesta 2019 alkaen, korona-aikana tuotetut 27.1. muistopäivän tv-ohjelmat sekä syksyisin 6.11.1942 natsseille luovutettujen juutalaispakolaisten muistopäivän yhteydessä järjestetyt teemaseminaarit. Yhdistys otti myös vastuulleen luovutettuihin juutalaisiin liittyvien Stolperstein-muistokivien asennuksen. Tammikuussa 2024 yhdistys lanseerasi ensi kertaa vuotuisen holokaustin muistoviikon (20.–30.1.) holokaustitietoisuuden lisäämiseksi.

Sasin puheenjohtajakauden aikana yhdistyksen toiminta aktivoitui myös yhteiskunnallisesti ja otti agendalleen paitsi antisemitismiin, myös antiziganismiin (romanivihaan) liittyviä teemoja, joita edistettiin viranomaisten ja poliitikkojen suuntaan. Tämä vaivannäkö palkittiin vuonna 2023 aloittaneen pääministeri Orpon hallituksen ohjelmassa, jossa huomioitiin holokaustin uhrien muistaminen ja antisemitismin vastainen toiminta.

Yhdistys oli myös vuosia ajanut suomalaisessa kalenterissa vuodesta 2002 olleen tammikuun 27.

Kimmo Sasi Holokaustin uhrien muistopäivän juhlassa Ritarihuoneella 27.1.2025.

päivänä vietettävän vainojen uhrien muistopäivän nimen muuttamista holokaustin uhrien muistopäiväksi, mikä vihdoin toteutui valtioneuvoston päätöksellä tammikuussa 2024.

Sasin johtamat yhdistyksen hallituksen kokoukset olivat leppoisia mutta määrätietoisia, mikä innosti jäseniä keskustelemaan, esittämään uusia ideoita sekä ottamaan vastuuta ja näkemään vaivaa.

Tulin valituksi yhdistyksen varapuheenjohtajaksi samassa vuoden 2018 vuosikokouksessa, missä Kimmo Sasi valittiin puheenjohtajaksi ja minulla oli etuoikeus toimia hänen työparinaan lähes seitsemän vuoden ajan.

Kysyin Kimmolta yhteistyömme alkuaikoina, mikä sai hänet kiinnostumaan holokaustista ja juutalaisten asioista yleensäkin, ja vastaus oli lyhyt ja ytimekäs: Ben Zyskowitz. Miehet olivat tutustuneet nuorisopolitiikan pyörteissä jo nuoruusvuosinaan, ja istuivat vierekkäin eduskunnassa 32 vuoden ajan.

Jäämme kaipaamaan Kimmon innostavaa ja valoisaa luonnetta ja sitoudumme jatkamaan sitä hyvää työtä, joka ystävältämme jäi kesken.

Espoossa 17.4.2025

Risto Huvila

Varapuheenjohtaja, Holokaustin uhrien muisto ry

Ovatko Israelin siirtokunnat laittomia?

Varpu Haavisto

YK:n yleiskokous hyväksyi 18.9.2024 päätöslauselman, jossa Israelia vaadittiin vetäytymään 12 kuukaudessa miehityiltä palestiinalisalueilta ja "evakuoimaan" kaikki niiden juutalaiset asukkaat. Päätöslauselma on osa yleiskokouksen Israelia tuomitsevien päätöslauselmien virtaa, mutta uusina elementteinä on aikaraja ja vaatimus juutalaisasukkaiden poistamisesta sen sisällä. Valitettavasti myös Suomi äänesti päätöslauselman puolesta.

• Päätöslauselmassa puhutaan jatkuvasti Israelin "lainvastai-

sesta läsnäolosta" ("unlawful presence") miehityillä alueilla. "Unlawful presence" on termi, jota käytetään lähinnä Yhdysvaltain maahanmuuttolaissa tarkoittamaan oleskeluvuonon päättymisen jälkeen maahan laittomasti jäämistä. Tätä termiä käytetään luovasti päätöslauselmassa kuvaamaan Israelin "läsnäoloa" Juudeassa, Samariassa ja Jerusalemin Vanhassa kaupungissa. Jää täysin tulkinvaraiseksi, tarkoittaako "Israelin lainvastaisella läsnäololla" armeijan ja juutalaisen siviiliasutuksen lisäksi myös israelilaisia yrityksiä ja mahdollisesti jopa kaikenlaista juutalaisten liikkumista alueella.

Mitä lakia juutalaisten läsnäolo Länsirannalla rikkoo?

On oma aiheensa, kenelle Juudea, Samaria, Itä-Jerusalem, Golan ja Gaza kuuluvat, mikä niiden kansainvälinen status tulee olemaan, ovatko ne "palestiinalaisten alueita" vai onko Israelilla legitiimejä oikeuksia vaatia kokonaan tai osittain niitä itselleen. Tässä kirjoituksessa käsittelem vain kysymystä, onko juutalaisten asuminen tai oleskelu Juudea-Samariassa ja Itä-Jerusalemossa laitonta riippumatta siitä, minkä valtion suvereniteet-

tiin ne tulevat mahdollisesti tulevaisuudessa kuulumaan. Kun sanotaan jonkun asian olevan laitonta, oletetaan, että on olemassa laki, jota rikotaan. Täytyy siis kysyä, mitä lakia juutalaisten asuminen Juudeassa, Samariassa, Itä-Jerusalemossa ja Jerusalemin Vanhassa kaupungissa rikkoo? Voisiko olla olemassa lakia, joka kieltää juutalaisten asumisen jollakin maantieteellisellä alueella? Sel-laista ei ole olemassa. Jos olisi, se olisi rasistinen ja antisemiittinen. Kaikkein mielettömin sellainen kieltäminen olisi Juudeassa, Samariassa ja Jerusalemissa, jossa juutalaisen kansan alkuperäiset juuret ovat.

Pakkosiirrot kieltävä laki

Ainoa kansainvälinen laki, jolla tätä rasistista väitettä perustellaan, on Geneven IV sopimuksen 49. artikla: Suojeltujen henkilöiden pakolliset joukko- tai erillissiirrot sekä karkottamisesta vallatulta alueelta valtaaja- tai muun vallan alueelle, olipa se vallattu tai ei, ovat kiellettyjä, niiden aiheesta riippumatta... Valtaajavalta ei saa valtaamalleen alueelle karkottaa tai siirtää osaa omasta siviiliväestöstään. Artiklan tarkoitus oli estää natsien pakkosiirtojen kaltaisten rikollisten pakkotoimien toistuminen. Sen viimeinen lause on

ainoa peruste kansainvälisessä laissa sille rasistiselle väitteelle, että juutalaisten asuminen Juudeassa, Samariassa ja Jerusalemin Vanhassa kaupungissa rikkoo kansainvälistä lakia. Mitään muuta lakia väitteen takaa ei löydy. Löytyy vain iso kasa samaa valhetta toistuvia päätöslauselmia ja mielipiteitä.

Valtioiden velvollisuus kunnioittaa vähemmistöjen oikeuksia

Väitettä ei voi perustella palestiinalaisten itsemääräämisoikeudella tai tarpeella perustaa palestiinalaisvaltio noille alueille. EU:n edeltäjä Euroopan yhteisö päätti vuonna 1991 periaatteista, joita uusien valtioiden tulee noudattaa tul-lakseen tunnustetuiksi. Niistä keskeisimpiä on, että uusi valtio kunnioittaa ihmisoikeuksia ja alueellaan asuvien vähemmistöjen oikeuksia. Jos palestiinalaisvaltio ikinä syntyisi alueelle, sillä olisi velvollisuus kunnioittaa alueellaan asuvan juutalaisvähemmistön oikeuksia. On irvokasta, että lakia, jonka tavoite oli estää natsien juuta-

laisten kansanmurhaan, alueiden etniseen puhdistamiseen ja "arjalaistamiseen" johtaneiden pakkosiirtojen toistuminen, käytetään nyt perusteena vaatimukselle, että Israelin valtion olisi pakkosiirrettävä kaikki israelilaiset ja etnisesti puhdistettava kansainvälisen yhteisön haaveilemalle palestiinalaisvaltiolle annettavalta alueelta kaikki juutalaiset asukkaat.

▼ Za'ataran siirtokunta.

© Ralf Rolletschek

Suomalais-virolainen parlamentaarikkodelegaatio Israelissa

• Joukko suomalaisia ja virolaisia kansanedustajia ja poliittisia vaikuttajia vieraili Israelissa 17.–21.11. Suomesta matkalle osallistui kansanedustajat **Atte Kaleva** (kok), **Vilhelm Junnila** (ps), **Kaisa Garedeu** (ps) ja **Päivi Räsänen** (kd), nuorisojärjestöjen puheenjohtajat **Binga Tupamäki** (kok) ja **Lauri Laitinen** (ps) sekä Suomi-Israel Yhdistysten Liiton puheenjohtaja **Risto Huvila**, joka on myös eduskunnan antisemitismin vastaisen ryhmän sihteeri. Virosta mukana olivat entinen kaksinkertainen ministeri **Riina Solman** (isämaa) ja Viron parlamentin entinen puhemies **Henn Pölluas** (erk).

Matkan oli järjestänyt European Leadership Network (ELNET), jonka missiona on vahvistaa Euroopan ja Israelin välisiä suhteita yhteisten demokraattisten arvojen ja strategisten etujen pohjalta ja kolmeen perilläolopäivään olikin mahdollutettu paljon vierailuja näiden tavoitteiden pohjalta.

Seuraavassa Risto Huvilan matkaraportti
Lähdimme sunnuntaiamuna 17.11. Finnairin lennolla kohti Varsovaa, missä tapasimme matkanjohtajamme Elnetin **Joannan** sekä virolaiset matkakamppanimme. Varsovasta piti olla kohtuullisen vaihtoajan

jälkeen El Alin jatkolento Tel Aviiviin, mutta erinäisistä syistä johtuen kone oli myöhässä peräti 13 tuntia ja saavuimme hotellillemme Dan Tel Aviiviin vasta aamuneljältä.

Unet jäivät melko lyhyeksi, kun ohjelmamme alkoi maa-

▲ IDF briefing, everstiluuantti Peter Lerner.

▲ Valmiina kohti pohjoista.

◀ IDF briefing ryhmäkuva.

nantaiaamuna klo 8.30 vierailulla Israelin puolustusvoimien IDF:n viestintäyksikköön, jossa meitä isännöi kansainvälisiltä tv-kanavilta tuttu tiedottaja, everstiluuantti **Peter Lerner**. Saimme ajantasaisen tilannekatsauksen Gazasta ja Etelä-Libanonista ja intensiivisen keskustelun jälkeen lähdimme kohti Israelin pohjoisraja.

Jännitys tiivistyy

Hyvissä ajoin ennen ensimmäistä päämääräämme Kiryat Shmonaa, pysähdyimme huoltoasemalla ja meille jaettiin kypärät ja luotiliivit, ja alkumatkan rentous vaihtui saman tien vakavuudeksi saadessamme ohjeet suojautua, mikäli hälytys tulisi.

Saavuimme Kiryat Shmonassa olevalle kukkulalle, jossa 91. divisioonan esikuntapäällikkö, eversti **Roy Ruso** avasi meille ti-

lannetta Pohjois-Israelissa, jonne Hizbollah-terroristijärjestön 7.10.2023 jälkeen ampumista yli 9000 raketista noin 1600 oli suunnattu raja-alueelle.

Suuria osumia, joita ilmatorjuntajärjestelmät eivät onnistuneet torjumaan, on ollut yli 160 ja niissä on kuollut n. 45 siviiliä. Jatkuvan rakettitulen seurauksena alueen tärkein kaupunki, 22 000 asukkaan Kiryat Shmona, on autioitunut lähes kokonaan hallituksen evakuoitintämäärysten johdosta. Rajan pinnassa olevista asutuskeskuksista evakossa on lokakuusta 2023 alkaen ollut enimmillään noin 80 000 asukasta.

Hizbollahin uhka konkretisoituu

Ajaessamme tyhjän kaupungin katuja, hälytys sireenit alkoivat huutaa. Kuljettaja pysäytti bussimme ja juoksimme sananmukaisesti henkemme edestä lähellä olevan kerrostalon vierustalle ja kyyristyimme pienen muurin taakse. Bumm – kuulumme räjähdysten, joka tällä kertaa tuli

raketin putoamisesta aukealle paikalle noin kilometrin päässä ja saman tien hälytysääni lakasi.

Tapasimme aavekaupungin turvallisuudesta vastaavia vapaaehtoisia, jotka pyrkivät valvomaan, ettei tyhjiin jääneitä taloja ryöstettäisi. Meille esiteltiin paikkoja, minne raketit ovat osuneet, niiden joukossa koteja ja päiväkotia.

Lähdimme ajamaan kohti Golanin kukkuloilla sijaitsevaa Majdal Shamsin drusikylää, joka sijaitsee parin kilometrin päässä Syyrian rajasta ja noin 7 kilometriä Libanonin rajasta. Täällä Hizbollahin raketti tappoi 12 ja haavoitti yli 30 lasta osuttuaan jalkapallokentälle heinäkuussa. Tapasimme kaupungin pormestarin ja vanhempia, jotka olivat menettäneet lapsiaan. Keskustelutilaisuudessa kaupungin asukkaat toivat toivomuksen, että IDF veisi tällä kertaa operaationsa loppuun ja tuhoaisi Hizbollahin lopullisesti. Poiketen muista Pohjois-Israelin asutuskeskuksista, tä-

▲ Vierailu panttivankien tukikeskuksessa.

► män kaupungin asukkaat eivät ole halunneet lähteä evakkoon.

Illan hämärtyessä lähdimme takaisin hotellillemme Tel Aviviin. Reilun 200 kilometrin matka sai meidät miettimään, mitä tämän maan asukkaat ovat joutuneet kestämään yli vuoden ajan jatkuvien iskujen pelossa.

Kesken illallisen hälytys sireeni alkoi jälleen hälyttää ja juoksimme hotellin turvatilana toimivaan porraskäytävään. Hetken päästä kuulimme taas räjähdysten ja sireeni hiljeni. Tällä kertaa yksi Hizbollahin monista raketeista pääsi läpi tappaen yhden siviilin Ramat Ganin kaupungissa alle 10 kilometrin päässä hotellistamme.

Vetäytyminen yöpuulle tapahtui levottomissa tunnelmissa, mutta väsymys voitti.

Strategiaa, surua ja stressiä

Tiistai käynnistyi vierailulla puolustusministeriössä, jossa meille avattiin päällä olevan konfliktin yksityiskohtia ja strategisia tavoitteita. Mielenkiintoisen keskustelun jälkeen jatkosimme Gazassa olevien panttivankien ja heidän perheittensä tukikeskukseen, missä meidät otti vastaan suomalais-syntyinen vapaaehtoinen, Tel Avivin yliopistossa kansainvälisten suhteiden professori **Arie Geronik**. Tapasimme myös 73-vuotiaan surun murtaman isän, jonka kaksi poikaa ovat edelleen Gazassa panttivankina.

Seuraavaksi siirryimme lounaalle pyöreän Azrieli-pilvenpiirtäjän 49. kerrokseen, jossa tapasimme ensin Novamusiikkifestivaalilta selvinneen nuoren miehen, joka kertoo ihmeellisestä pelastumisesta Hamasin terroristien kolmen

luodin osuttua häneen.

Jälkiruokana meille luennoi IDF:n traumakeskuksen entinen johtaja, professori **Eyal Fruchter**, joka toimii nykyisin kansallisen traumaneuvoston johtajana. Ymmärsimme, että lähes koko Israel elää syvässä post-traumaattisessa stressitilassa.

Pilvenpiirtäjästä avautui näkymä aina n. 25 kilometrin päässä olevalle palestiinalis-alueelle asti, paljastaen maan kapeuden ja potentiaalisen sotilaallisen haavoittuvuuden.

Mielenkiintoisen luennon jälkeen kiirehdimme osana Tel Avivin yliopistoa toimivaan Kansalliseen turvallisuustutkimuksen Instituuttiin (INSS), jonka tutkijat ja analyytikot avasivat meille käsityksiään meillä olevasta konfliktista.

► Valmiina neuvotteluun puolustusministeriössä.

Jerusalem kutsuu

Päivän päätteeksi matkustimme Jerusalemiin, missä yövyimme vanhan kaupungin porteilla sijaitsevassa Mamilla-hotellissa. Illallisella tapasimme Israelin ulkoministeriön entisen apulaiskansliapäällikön, nykyisin yliopistoissa tapahtuvaa antisemitismien ja boikottihankkeiden vastustamista koordinoivan suurlähettilään **Emmanuel Nachshonin**, Elnetin Israelin toimiston johtajan **Emmanuel Navonin** sekä vanhan tuttumme, Israelin edellisen Suomen ja Viron suurlähettilään **Hagit Ben-Yaakovin**.

Kolmas ja viimeinen maasaolopäivämme käynnistyi vierailulla ulkoministeriöön, missä tapasimme presidentin edellisen ulkopoliittisen neuvonantajan, Espanjaan suurlähettilääksi nimitetyn **Zvi Vapnin**, joka avasi meille mm. Espanjan dramaattisesti muuttunutta suhtautumista Israeliin. Maa oli järjestänyt syyskuussa kahden valtion ratkaisuun liittyvän

konferenssin, johon oli kutsuttu EU:n korkea ulkopoliittinen edustaja **Josep Borrell**, useiden eurooppalaisten ja arabimaiden sekä Turkin ja palestiinalis-hallinnon ulkoministerit – mutta ei Israelin edustajaa!

Ulkoministeriöstä siirryimme muutaman korttelin päässä olevaan Knessetiin, jossa meidät otti vastaan Suomen ystävyysryhmän puheenjohtaja, kansanedustaja **Tatiana Mazarsky** (Yesh Atid) ja kansanedustaja **Ohad Tal** (Religious Zionist). Kuulemme Knessetin lakihankkeista ja tutustuimme sen toimintaan.

Seuraavaksi söimme lounaan Israel-museossa, jonne oli saapunut myös Viron Israelin suurlähettiläs **Veikko Kala**, joka valotti meille Viron ja Israelin välisiä mutkattomia suhteita.

Iltapäivällä vierailimme vielä kansallisessa turvallisuusneuvostossa, joka toimii pääministerin turvallisuuspoliittisena ajatuspajana. Tapasimme

pääministerin neuvonantajia, jotka avasivat meille poliittisesti nimitetyn kansallisen turvallisuusneuvoston toimintaa, ja delegaatiostamme todettiin, että vastaava organisaatio tarvittaisiin myös Suomeen.

Tämän jälkeen olikin jo aika ottaa solmio pois ja lähdimme opastetulle kiertokävelylle vanhaan kaupunkiin, minkä jälkeen päivä päättyi jäähyväisillalliseen Orient-hotellilla.

Takaisin kotiin...

Lyhyiden yöunien jälkeen lähdimme klo 2.00 kohti Ben-Gurionin lentokenttää, ja lentomme Varsovaan lähti 5.30.

Noin 10 tuntia myöhemmin laskeuduimme Helsinki-Vantaalle, täynnä tietoa ja monenlaisia ajatuksia.

Itselleni tämä oli 16. matka Israeliin, mutta lyhydestään huolimatta ehdottomasti yksi vaikuttavimmista.

Lämmin kiitos matkakumppaneille ja matkan järjestäneelle Elnetille.

Jäsenyhdistykset ja tapahtumat

• Espoon Suomi-Israel yhdistys ry

espoo@suomi-israel.fi
www.espoo-israel.fi

• Haminan seudun Suomi-Israel yhdistys ry

hamina@suomi-israel.fi
www.suomi-israel.fi/hamina

• Helsingin Suomi-Israel yhdistys ry – Föreningen Finland-Israel i Helsingfors rf

helsinki@suomi-israel.fi
www.suomi-israel.fi/helsinki

• Jyväskylän/Keski-Suomen Suomi-Israel yhdistys ry

jyvaskyla@suomi-israel.fi
www.suomi-israel.fi/jyvaskyla

• Pohjois-Karjalan Suomi-Israel yhdistys ry

pohjois-karjala@suomi-israel.fi
www.suomi-israel.fi/pohjois-karjala

• Tampereen Suomi-Israel yhdistys ry – Föreningen Finland-Israel i Tammerfors rf

tampere@suomi-israel.fi
www.suomi-israel.fi/tampere

• Turun seudun Suomi-Israel yhdistys ry – Åboregionens Finland-Israel Förening rf

turku@suomi-israel.fi
www.suomi-israel.fi/turku

• Vantaan Suomi-Israel yhdistys ry

vantaa@suomi-israel.fi
www.suomi-israel.fi/vantaa

• YAPS ry

yaps@yaps.fi
www.yaps.fi

Suomi-Israel-Yhdistysten Liitto ry:n hallitus

Puheenjohtajisto

Risto Huvila, pj. (Espoo) risto@truman.fi
Shirel Siiri Levi, varapj. (Vantaa)

Jäsenet:

Sam Weintraub (rahastonhoitaja, Espoo, 2024-2026), varalla Peter Fagerholm, Juhani Korjula (Hamina, 2025-2027), varalla Jaana Takala, Aleksandra Ahlgren (Helsinki, 2025-2027), varalla Raija Heikkurinen, Arto Myllärinen (Helsinki 2025-2027), varalla Matti Holi, Ari Rusila (Jyväskylä, 2024-2026), varalla Hannu Taipale, Tiina Huotari (Pohjois-Karjala, 2025-2027), varalla N.N., Markku Ylipää (Tampere, 2025-2027), varalla Markku Hernesniemi, Joel Hasan (Turku, 2024-2026), varalla Santeri Pessi, Elias Järvinen (sihteeri, Turku, 2025-2027), varalla Teija Saarikoski, Elina Poijärvi (Vantaa, 2025-2027), varalla Nurit Steinbock-Vatka, Varpu Haavisto (YAPS 2024-2026), varalla Sofia Turkia

Espoon yhdistyksen vuosikokous

▲ Vuosikokoukseen osallistui kolmisenkymmentä jäsentä.

Espoon Suomi-Israel yhdistyksen vuosikokous järjestettiin 7.4.2025 Työvään Akatemiassa Kauniaisissa.

• Vuosikokouksessa vahvistettiin viime vuoden tilinpäätös ja myönnettiin hallitukselle vastuuvapaus.

Espoon Suomi-Israel Yhdistyksen hallituksessa jatkavat: Risto Huvila (pj), Risto Sepponen (varapj), Ethel Salutskij (siht), Ritva Kallio (rahastonhoitaja), Heidi Furu, Joel Ezzahid ja Peter Fagerholm.

Uusina jäseninä hallitukseen valittiin: Antti Kruus (Olarin srk kappalainen), Akseli Lehtonen (kans.ed. Heikki Vestmanin avustaja) ja Antti-Eemeli Mäkinen (IT-alan myyntipäällikkö).

▲ Kansanedustaja Tere Sammallahti.

Puhujavieraana vuosikokouksessa oli kansanedustaja Tere Sammallahti, joka korosti puheessaan, että Hamas on täysin vastuussa Gazan sodasta. Hän myös ihmetteli, miksi Israel, joka puolustautuu terroristijärjestöä vastaan, on jatkuvasti kansainvälisen yhteisön hampaissa. Sammallahti ei voinut ymmärtää, miksi Israel on saanut osakseen noin 2/3 YK:n yleiskokouksen tuomitsevista päätöslauselmista, kun kaikki muut 192 jäsenmaata ovat saaneet yhteensä noin 1/3 annatuista tuomioista.

◀ Hallituksen uudet jäsenet valmiina haasteisiin. Akseli Lehtonen (vas.), Antti Kruus ja Antti-Eemeli Mäkinen.

Lähi-idän tilanne aiheuttaa jännitteitä myös urheilun saralla

• Vasta vähän aikaa sitten oli Maccabi Tel-Avivin jalkapallojoukkueen fanien kimppuun hyökätty hyvin väkivaltaisesti ja raa’asti Amsterdammassa.

Kangasalla oli jo pidempään valmistauduttu Maccabi Haifan naisten lentopallojoukkueen vierailuun CEV Challenge Cupin otteluun LP Kangasalaa vastaan. Maccabi Haifa ehti jo peruuttaa tulonsa Amsterdamin tapahtumien vuoksi, mutta ilmoitti kuitenkin muutamaa päivää ennen peliä saapuvansa pelaamaan alkuperäisen suunnitelman mukaiset kaksi ottelua.

Viimeaikaiset tapahtumat ja yleinen Israel vastaisuuden lisääntyminen näkyvät yksilötasolla, kuin myös YK:n ja valtiollisissa kannanotoissa. Israelin rinnalla seisominen vaatii tänä aikana jo paljon rohkeutta ja selkärankaa. Voi joutua kokemaan samaa, mitä juutalaiset ympäri maailmaa kokevat. Kipa päässä kulkeminenkin on jo riski useimmissa maissa.

Jouko Pursiainen: – Tässä valossa aloin itse pohtia, että mitä jos Kangasalan Maccabi Haifan otteluun ei tulekaan katsojia boikotoinnin takia. Tai sitten siellä on vain LP Kangasalan kannattajia, tai pahimmassa tapauksessa Haifan joukkue joutuu kuuntelemaan herjauksia. Mieleeni tuli nopealla aikataululla kerätä porukkaa ja lähteä kannustamaan Maccabi Haifan joukkuetta, sekä näyttämään tukea myös Israelille näinä vaikeina ja haastavina aikoina. Pikkubussi täytyikin pikaisesti, ostettiin liput otteluun ja matkattiin Kangasalalle. Heti paikalle saavuttaessa saattoi havaita poikkeuksellisen urheilutapahtuman olevan tulossa. Poliisit päivystivät ulkona, sisään mentä-

▶ Antti Mäkitalo Haifan pelaajien kanssa.

essä jokaiselle tehtiin turvatarkastus ja sisällä oli järjestyksenvalvoja normaalia enemmän. Tähän on ehkä totuttu suuren luokan tapahtumissa, mutta ei pienen paikkakunnan lentopallo-ottelussa. Iloisesti havaitsin katsomossa olevan paljon katsojia ja Israelin lippuja siellä täällä. Musiikki soi ja pelaajien lämmittelyn alkaessa myös tunnelma nousi hyvälle tasolle. Mieltäni lämmitti, ettei palestiinan lippuja näkynyt, koska eivät ne mielestäni tuonne olisi kuuluneetkaan. Monet suomen suu-

© Päivi Tsokkinen

© Ilta-Sanommat/Lotta Loikkanen

▶ Jouko Pursiainen (vas.) seurasi ottelua Kai Mannervon kanssa.

rimmat ja tunnetuimmat mediatkin olivat paikalla tekemässä juttua. Mediat odottivat varmasti, että tapahtuuko ottelun aikana jotain poikkeuksellista.

Heille ihmetystä aiheutti suuren joukon saapuminen Israelin lipuin kannustamaan Maccabi Haifaa. Itsekin pääsin Iltasanomien juttuun mukaan. Itse ottelu oli vauhdikas ja molemmin puolin koettiin onnistumisia ja epäonnistumisia. Peli päättyi lopulta paikallisen LP Kangasalan voittoon. Pelin jälkeen monet Israelin kannattajat kävivät tervehtimässä Haifan pelaajia. Tästä israelilaiset olivat silminnähden iloisia ja kiitollisia. Koko joukkue kiitti kauniisti kannattajiaan vilkuttamalla katsomoon. Mitään negatiivista, ei edes sanailua tai huutelua kuulunut. Päinvastoin saimme Kangasalan seuran aktiiveilta apua Israelin kannustuslipun kiinnittämiseen katsomon kai-teeseen. Kaikki nauttivat yhteisestä urheiluillasta hyvällä asenteella.

Myös **Mäkitalon Antti** Vehmaalta lähti Joukon bussin kyytiin. – Nämä on harvinaisia tapahtumia Suomessa, että israelilainen joukkue pelaamassa. Ei tällaista tilaisuutta halunnut jättää väliin. Kylä kannatti lähteä jo tunnelman takia ja peliä oli mukava katsoa, sekä tukea Israelia tällä tavalla.

© Päivi Tsokkinen

VAPAAEHTOISENA

Juuri julkaistussa ruotsinkielisessä e-kirjassa ”*Volontär för IDF - från teologi till praktik*” (71 sivua), ISBN 978-952-94-9689-1 (PDF), kuvataan kirjoittajan kokemuksia Sar-El-vapaaehtoisohjelmasta (sar-el.org) jonka kautta voi tehdä lyhytaikaista vapaaehtoistyötä univormussa erilaisissa huolto-tehtävissä IDF:n tukikohdilla. Aluksi pohditaan oikeutetun sodan perusteita vaihtoeh-tona pasifismille sekä sionismin historiallisia taustoja ja lopussa esitystä täydennetään katsauksella mahdollisuuksiin osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustus-työhön kotimaassa.

Sar-El-ohjelma perustettiin 1980-luvulla prikaatikenraa-

li **Aharon Davidin** toimesta tuomaan kansainvälisiä vapaaehtoisia kaikkialta maailmalta suorittamaan erilaisia yksinkertaisia työtehtäviä joihin kelpaavat kaikenikäiset miehet ja naiset 17 ikävuodesta ylöspäin, myös perusterveet eläkeläiset voivat osallistua. Asutaan yksinkertaisissa oloissa tukikohdilla ja syödään sotilaiden kanssa tukikohdan ruokalassa. Viikonloppumajoituksesta huolehditaan nykyään itse, ennen oli Beit Oded-sotilaskoti Tel Aviv-Yafossa käytettävissä.

Kirjoittaja on osallistunut Sar-El-ohjelmaan kolme kertaa joista ensimmäinen oli 3 viikon jakso kesäkuussa 2010 lääkintähuollon tukikohdalla lähellä Tel Avivia. Ryhmään kuuluivat silloin enimmäkseen amerikkalaisia sekä muutama englantilainen ja ranskalainen, yksi ruotsalainen ja kaksi suomalaista; näistä noin puolet olivat juutalaisia ja puolet ei-juutalaisia. Toinen kerta oli 2 viikon työ joulukuun viimeisellä ja tammikuun ensimmäisellä viikolla 2012-13 jolloin sijoituspaikana oli reservin panssaritukikohta Pohjois-Israelissa pienen ryhmän kanssa jossa oli kolme suomalaista, kolme saksalaista ja yksi sveitsiläinen. Vuoden 2006 Libanonin sodassa mukana olleita M113-mallisia

panssariajoneuvoja varustettiin käyttöön etelärintamalla. Ryhmiä johtavat israelilaiset ”madrichot”-oppaat, yleensä naispuolisia asevelvollisia, jotka puhuvat englantia, joten hepreaa ei tarvitse osata, joskin sitä oppii ainakin jonkin verran työn ohessa.

Kolmas matka oli kahden viikon keikka kesäkuussa 2024, kymmenen miehen ryhmä, jossa puolet amerikkalaisia, muutama latinalaisesta Amerikasta täydennettyinä ranskalaisella, irlantilaisella ja suomalaisella sijoitettiin laivastotukikohtaan lähellä Eilatın turistikaupunkia. Tällä kertaa tehtiin tavallista ja aina niin tärkeää keittiötyötä. Käynnissä olevan sodan takia muistutettiin usein siitä, että oli tärkeää siirtyä kiireellisesti sirpalesuojaan jos ilmahälytys tulee. Toiseksi viimeisenä yönä kuuluikin kovaa matalalla lentävää suihkukonetta muistuttavaa ääntä, kun tukikohdan oma Iron Dome-patteristo lähetti torjuntaraketin matkaan ja ampui alas mereltä päin tulleen dronen, jonka jälkeen istuttiin suojissa putoavan rakettiromun varalta.

Kirja on ladattavissa tekijän someileiltä (facebook.com/thomasillman ja x.com/thomasillman) sekä osoitteesta tinyurl.com/t3fmrfsb.

PIMEYDESTÄ KOHTI VALOA

Dublinissa asuvan, Hollannissa syntyneen **Judith Mokin** romaani ”Pimeän valtakunta” kertoo nykypäivän juutalaisuudesta sekä Euroopan synkästä historiasta kumpuavista ylisukupolvisista traumoista.

Vahvasti elämäkerrallinen kirja kuvaa holokaustista selvinneiden jälkeläisten tunteja uudesta näkökulmasta koskettavalla, myös tulevaisuuteen kurkottavalla tavalla. Romaani myös valottaa hienolla tavalla kulttuurin ja taiteiden merkitystä tässä selviytymistaistelussa.

Oopperalaulaja, kirjailija ja runoilija Judith Mok jatkaa sukunsa perinteitä myös kirjailijana ja kulttuurin edistäjänä. Hänen isänsä **Maurits Mok** kuului Hollannin johtavin runoilijoihin, ja äiti **Riemke Timmermans** oli laulaja ja kolumnisti. Hänen isoisänsä otti asiakseen muun muassa tehdä 1900-luvun alun johtavan sinfonikon **Gustav Mahlerin** teoksia tunnetuksi Hollannissa ja muualla läntisessä Euroopassa.

Judith Mok muistelee kirjassaan ympäri Eurooppaa suuntautuneita esiintymismatkojaan, joiden yhteydessä hän myös vieraili sukunsa sodanaikaisiin vaiheisiin liittyvillä

paikoilla.

Isä oli nuoruudessaan vaihtanut Mozes-etunimensä Mauritsiksi, koska se hänen mielestään kuulosti paremmalta. Hänet otettiin koulusta jo 14-vuotiaana, ja laitettiin timanttikauppaa käyvään yritykseen. Siellä nuori mies oppi saksaa, ranskaa, espanjaa ja englantia, mikä avasi hänelle ovia taiteilijamaailmassa. 1930-luvun puolivälissä hän kirjoitti kansakunnalle kohdistetun pamfletin, jossa varoitti antisemitismin vaarasta ja uhkaavasta sodasta Saksan kanssa.

Ennen naimisiin menoaan Maurits asui yhdessä sisarensa **Saarin** kanssa ja vietti vauhdikkaasta boheemielämää, kunnes oli pakko piiloutua saksalaisilta. Niin Saar kuin Mauritsin vanhemmatkin surmattiin Auschwitzin tuhoamisleirillä. Vanhemmat eivät koskaan saaneet edes tatuointinumeroa, sillä he joutuivat 7.4.1944 lähteneestä junasta suoraan kaasukammioon.

Judith Mok (s. 1958) kuoli marraskuussa vakavan sairauden uuvuttamana miehensä, kirjailija Michael O’Loughlinin läsnäollessa.

Mok julkaisi kirjallisen uransa aikana neljä runokokoelmaa ja neljä romaania, joista viimeiseksi jäi tämä vuonna 2022 ilmestynyt ”The State of Dark”

Judith Mok
Pimeän valtakunta
suom. Pentti Saaritsa
Aviador, 2024

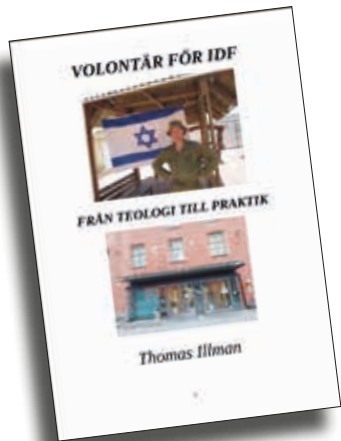
(Pimeän valtakunta).

”Pimeän valtakunta” jäi maallisuudessa edesmenneen **Pentti Saaritsan** viimeiseksi suomennostyöksi.

Judith Mokin kerronta on sulavaa, ja samalla varsin koskettavaa. ”*Tuhoavalla nopeudella aika on riuhtaissut minut takaisin huhtikuuhun 1944. Voin nähdä itseni istumassa kylmän tosiaasian tilassa. Olen nyt se perheenjäsen, joka tietää tarkalleen, mitä heille, lähiomaisilleni tapahtui*”, hän kirjoittaa.

Kustantajan olisi toivonut olevan hieman tarkempi oikolukuvaiheessa, sillä tekstiin on jäänyt ehkä turhan monia kirjoitusvirheitä.

Kimmo Janas

Thomas Illman
Volontär för IDF
- från teologi till praktik

EI KOSKAAN YKSIIN

Klaus Härön uutuuselokuva *Ei koskaan yksin* kertoo toisen maailmansodan aatosta, jolloin Euroopassa eletään pimeää aikaa ja Suomi ottaa vastaan pakolaisia Saksasta ja Itävallasta. Pakolaisten auttamisen keskiössä on suomenjuutalainen liikemies ja hyväntekijä **Abraham Stiller** (1885-1972). Hän tekee kaikkensa auttaakseen Suomeen tulleita juutalaispakolaisia, joista kuitenkin kahdeksan summittain valittua luovutetaan Suomesta keskitysleirille Auschwitziin. Elokuva kertoo heidän tarinansa.

Fiktiivinen elokuva on Klaus Härön yhteistyössä **Jimmy Karlssonin** kanssa käsikirjoittama, ja se perustuu vapaasti **Rony Smolarin** kirjoittamaan elämäkertaan *Setä Stiller*.

Ei koskaan yksin on viiden maan mittava yhteistuotanto,

se toteutetaan kansainvälisenä yhteistuotantona Matila Röhr Productionin, virolaisen Tasca Filmin, ruotsalaisen HOBABn, itävaltalaisen Samsara Filmproduktionin sekä saksalaisen Penned Picturesin kesken. Elokuva tukevat myös Suomen Elokuvasäätiö, MTV ja CMore, Konstsfundet, Kirkon mediarahasto, Pohjoismainen elokuvarahasto, Ruotsin elokuvainstituutti, SVT, Itävallan elokuvainstituutti,

ORE, Estonian Film Institute, Film Estonia -tuotantokannustin sekä Cultural Endowment of Estonia.

Ville Virtanen nähdään elokuvan pääroolissa Abraham Stillerinä. Pakko myöntää, että kesti tovin, ennen kuin sain pyyhittyä mielestäni kuvan Virtasesta KRP:n tutkija **Sorjosena**, mutta siitä eteenpäin loppuelokuva sujui mukavasti. Ville Virtanen omaksuu roolinsa ahdistuneena liikemies-

Stillerinä varsin onnistuneesti; vuorosanat onnistuivat suomen lisäksi ruotsiksi, saksaksi ja jopa hepreaksi.

Elokuva kertoo, kuinka **Kari Hietalahden** varsin epämiellyttävästi näyttelämä sodanaikaisen Valtiollisen poliisin, Valpon päällikkö **Arno Anthoni** (Carl-Kristian Rundman) kanssa saivat perättömin syytöksin lähetettyä Saksaan kahdeksan juutalaista, mm. **Georg** ja **Janka Kollmanin** sekä heidän pikkupojansa. Näistä kahdeksasta ainoastaan Georg Kollman selvisi Auschwitzista

hengissä ja pääsi pakenemaan Israeliin.

Klaus Härön aikaisempia palkittuja elokuviaan ovat mm. *Rakkaani merikapteeni* (2022), *Miekkailija* (2016) ja *Postia pappi Jaakobille*, jolle myönnettiin parhaan elokuvan Jussi-palkinto vuonna 2010, jolloin Härö sai myös samasta elokuvasta parhaan ohjauksen Jussin.

Merkille pantavaa on, että Klaus Härön uutuuselokuva on saanut Pohjois-Amerikan levityssopimuksen. Pohjois-Amerikan ensi-ilta nähdään tammikuussa Palm Spring-

sin elokuvafestivaalilla, jonne Klaus Härö matkustaa yhdessä elokuvan tuottaja Ilkka Matilan kanssa. Toivottavasti *Ei koskaan yksin* saa ansaitsemansa huomion myös rapakon takana ja kannustaa keskustelua juutalaisten kohtelusta.

Vielä pari vuotta sitten *Ei koskaan yksin* olisi voinut ollut vain yksi sota-ajasta kertova elokuva, mutta nyt kun juutalaisvastaisuus ja antisemitismi nostavat päätään voimakkaasti ympäri maailmaa, se on erittäin ajankohtainen ja saa varmaan jokaisen katsojan miettimään ympäröivää yhteiskuntaa uusin silmin – jopa kostunein.

Kimmo Janas

EI KOSKAAN YKSIIN

Ohjaus: Klaus Härö

Käsikirjoitus: Klaus Härö yhteistyössä Jimmy Karlssonin kanssa

Näyttelijät: Ville Virtanen, Nina Hukkinen, Rony Herman, Naemi Latzer, Kari Hietalahti, Peter Kanerva, Hannu-Pekka Björkman, Carl-Kristian Rundman, Satu Tuuli Karhu, Tomi Salmela, Rain Tolk, Ruben Tolk

Tutkijat kehittävät läpimurtorokotteen koronalle

Tutkijapari Israelista ja Portugalista on kehittänyt edullisen ja tehokkaan uuden nanorokotteen Covid-19:ää vastaan, jota voidaan säilyttää huoneenlämmössä ja antaa nenäsumutteena.

Läpimurtorokote kouluttaa immuunijärjestelmää kaikkia yleisiä Covid-19-variantteja vastaan samalla tehokkuudella kuin olemassa olevat rokotteet.

Mutta se ei vaadi injektioita tai kylmätoimitusketjua ja kylmävarastoa, joten se on ihanteellinen riskiryhmien rokkottamiseen kehitysmaissa ja syrjäisillä alueilla.

Lisäksi tutkijat uskovat, että nanorokote tasoiittaa tietä yksinkertaisempien, tehokkaampien ja halvempien rokotteen kehittämiseksi tulevaisuudessa.

Professori **Ronit Satchi-Fainaro** Tel Avivin yliopiston lääketieteellisestä ja terveystieteellisestä tiedekunnasta kehitti rokotteen yhteistyössä professori **Helena Florindon** kanssa Lissabonin yliopistosta.

▲ Professori Ronit Satchi-Fainaro.

”Uuden nanorokotteen kehitys on saanut inspiraationsa vuosikymmenen syöpärokotteiden tutkimuksesta”, Satchi-Fainaro sanoi. ”Kun Covid-19-pandemia alkoi, asetimme uuden tavoitteen: koulutamme syöpäalustamme tunnistamaan ja kohdistamaan koronaviruksen.”

Satchi-Fainaro sanoi, että tutkijat eivät luottaneet täyteen proteiinin ilmentymiseen mRNA:n kautta, toisin kuin Moderna- ja Pfizer Covid-rokotteet.

Israel ottaa käyttöön itseohjautuvat bussit yleisillä teillä

Israelin liikenne- ja tieturvallisuusministeriö hyväksyi äskettäin pilotin, jolla itseohjautuvat linja-autot asetetaan yleisille teille ensimmäistä kertaa.

Hyväksyntä antaa ministeriölle mahdollisuuden käynnistää laajemman pilottiohjelmansa toisen osan, joka hyväksyttiin vuonna 2022, yhteistyössä Israelin innovaatioviranomaisen (IIA), Ayalon Highwaysin ja Israelin suurimman linja-autotooperaattorin Eggedin kanssa.

Pilotin ensimmäisessä osassa viranomaiset testasivat autonomisten linja-autojen kannattavuutta yritys-, laki- ja turvallisuusnäkökohtien suhteen. Ajoneuvot ajettiin aluksi niille

▲ Sähköbussseja Bnei Brakissa.

määrätyillä alueilla.

Pilotin toinen osa tapahtuu Nahariyan kaupungissa yhteistyössä ensisijaisesti Pohjois-Israelissa toimivan joukkoliikenneyhtiön Nateev Expressin kanssa.

Tämän kokeilun aikana autonominen sähköbussi ajaa Nahariyan vilkkaimpien katujen läpi aloittaen ja päättäen 8 kilometrin matkansa paikallisessa ostoskeskuksessa.

Pilottiin osallistuva linja-auto pystyy ajamaan jopa 200 km (124 mailia) jokaisen latauksen jälkeen, ja siihen mahtuu 32 matkustajaa.

Viranomaiset toivovat testaavansa ajoneuvon reagoitinta jalankulkijoihin, liikenneuhkiin ja muihin epäsuotuisiin tieolosuhteisiin, mukaan lukien kolea sää.

Tel Avivin hotellin aamiainen maailman parhaiden joukossa

Condé Nast Traveler, luksus- ja lifestyle-matkailulehti, arvioi äskettäin aamiaisen viiden tähden David Kempinski Tel

Avivin hotellissa maailman parhaiden joukkoon vuonna 2024.

Tämän vuoden 14 parhaan hotelliamaiaisen joukkoon kuuluvat myös Adlon Kempinski Hotel Berliinissä, Le Meurice Pariisissa, Eastwind Olivera Valley New Yorkissa, Taj Falaknuma Palace Intiassa, Titilaka Perussa ja La Mamounia Marrakeshissa.

Runsas israelilainen aamiainen on asiakkaiden suosikki useimmissa hotelleissa kaikkialla maassa.

Kempinski Tel Aviv tarjoaa tavallisia aamiaistuotteita, kuten appelsiinimehua ja crois-santeja, sekä selkeitä Lähi-idän ruokia, kuten hummusta ja baba ghanoushia, nimetyillä alueella hotellin aulassa, josta on näkymät rantakadulle.

Kempinski Tel Aviv antoi lausunnon: ”Tämä tunnustus korostaa sitoutumistamme tuoreisiin, klassisiin mutta innovatiivisiin ruokiin, jotka on

© Kempinski Tel Aviv

valmistettu parhaista raaka-aineista. Upea tiimimme työskentelee väsymättä tarjotakseen herkullisen ja virkistävän aamiaiskokemuksen joka päivä. Israelilaiset aamiaiset ovat todella ainutlaatuisia, ja olemme niin ylpeitä saadessamme olla osatätä kulinaarista juhlaa!”

Israelilainen yritys kierrättää sähköajoneuvojen litiumakkuja

Sähköautot tarjoavat vihreän ratkaisun, mutta niiden akut ovat täynnä myrkyllisiä aineita – uusi litiumakkujen kierrätyslaitos Etelä-Israelissa pyrkii ratkaisemaan tämän ongelman

Lopulta jäljelle on jäänyt vain musta jauhe, joka näyttää jätettömältä, mutta uhkaa syöstä öljyn valtaistuimelta ”musta kultana”.

Jauhe koostuu haluttujen metallien - nikkelin, mangaanin, koboltin, litiumin - cocktailista. Valmistajat voivat käyttää sitä elintärkeiden tuotteiden, erityisesti sähköajoneuvojen akkujen, valmistukseen.

Koska tämä jauhe on peräisin käytetyistä akuista, se on suljettu silmukka: paristosta akkuun. Ja nyt israelilainen yritys on tulossa peliin.

Etelä-Israelissa sijaitsevalta toimipaikalla vieraillessaan maan ensimmäisen sähköajo-

▲ Batte-Ren operatiivinen johtaja Tomer Aharon.

neuvojen akkujen kierrätyslaitoksen Batte-Ren operatiivinen johtaja Tomer Aharon pitää varovaisesti kädessään mustaa jauhetta sisältävää pussia.

Tehtaan tuotantolinja, joka on kiiltävä ja puhdas kuin lääkelaboratorio, on suunniteltu keräämään jokainen pölyhiukkanen. Viisi pölynimuria imee sisäänsä hajahiukkasia ja varastoi ne säiliöihin.

Neljän yrittäjän kaksi vuotta sitten perustama Batte-Re syntyi uskosta, että autojen ja akkujen kierrätys on pian nousussa.

Autoteollisuus on suuri saastuttaja – eikä pelkästään ajon aikana aiheutuvien päästöjen vuoksi.

”Joka vuosi noin 350 000 uutta ajoneuvoa tulee Israelin teille, ja noin 200 000 poistetaan”, sanoo Batte-Ren toimitusjohtaja **Ofir Avidan**. ”Ehkä 10 prosenttia romuautoista käsitellään kunnolla. Autojen rungot pysyvät usein paikoillaan, ja moottorit päätyvät uppoamaan virtaomiin.

Viime vuonna 20 % ostetuista uusista autoista oli sähköisiä.

**Laserleikkauksesta
särmäykseen, koneistukseen ja
hitsaukseen – osavalmistuksen
ammattilainen**

Tehoa osien valmistukseen

Ateno Oy

Kärriitie 5, 62500 Evijärvi

www.ateno.fi